

Jaarverslag stichting Blikopeners 2016

Inleiding

In 2016 heeft Blikopeners zich opnieuw actief ingezet om actie te ondernemen tegen etnisch profileren. Onder de naam Controle Alt Delete, een samenwerkingsverband van Blikopeners en IZI Solutions, werden er vijf grote evenementen door heel Nederland georganiseerd, en werd er een landelijke campagne gevoerd om een app tegen etnisch profileren te crowdfunden.

Daarnaast is Blikopeners actief binnen de Rietwijker, een voormalig buurtcentrum in Amsterdam-Noord, en in café Bret op station Sloterdijk. In 2016 droeg Blikopeners het stokje in de Rietwijker over aan de Theaterstraat. In Bret initieerde Blikopeners groene en verbindende projecten.

Wie is Blikopeners?

Vijf jaar lang hebben Niels de Groot, Jair Schalkwijk en Sander Verwer samengewerkt onder de naam Doetank. Deze coöperatie is in 2014 tot een einde gekomen. Jair Schalkwijk zette de werkzaamheden van stichting Doetank voort onder de naam Blikopeners. De statutaire naamswijziging vond plaats in 2015. Het bestuur van de stichting bestond in 2016 uit Myriam Sahraoui, Jurgen Hoogendoorn en Chris Keulemans.

Controle Alt Delete

Controle Alt Delete is een initiatief van Blikopeners en IZI Solutions om etnisch profileren en politiegeweld tegen te gaan. Er wordt nauw samengewerkt met Amnesty International en anti discriminatie bureau's door heel Nederland.

Etnisch profileren, een vorm van discriminatie door de politie, is al ruim drie jaar onderwerp van (stevig) politiek-maatschappelijk debat. Gevallen en gevoelens van etnisch profileren doen zich met name voor bij politiecontroles op straat. De controle van Glenn de Randamie (artiestennaam Typhoon) leidde 2016 tot een verheugde discussie die vanaf juni enkele maanden lang aanhield. Controle Alt Delete reageerde op de ophef in het NOS journaal en het RTL4 journaal.

Over de schaal waarop etnisch profileren plaatsvindt – incidenteel, stelselmatig, structureel – zijn geen harde cijfers als gevolg van het ontbreken van adequaat onderzoek naar, dan wel systematische monitoring van, (pro)actieve politiecontroles. In 2016 kwam het onderzoeksrapport Boeven Vangen van Twynstra Gudde uit. Dit rapport (gemaakt in opdracht van Politie & Wetenschap) ging vooral in op de effectiviteit van proactieve controles. Deze bleek niet heel hoog: de onderzoekers namen waar dat slechts 1 van de 57 controles leidde tot een arrestatie. Bovendien bleek er uit dat een groot gedeelte van de proactieve controles niet objectief gerechtvaardigd kan worden, en dat er etnisch profileren plaats vindt. De onderzoekspopulatie was echter niet groot genoeg om conclusies te trekken over heel Nederland.

Dat etnisch profileren voorkomt en moet worden aangepakt, wordt breed onderkent door alle stakeholders en experts. De politie en de regering wijzen etnisch profileren af, noemen het aanpakken van etnisch profileren essentieel voor het vergroten van vertrouwen in politie en hebben maatregelen tegen etnisch profileren in gang gezet. De minister van Veiligheid en Justitie schrijft in oktober 2016: “onderscheid maken zonder objectieve rechtvaardiging bij (proactief) politieoptreden is ontoelaatbaar. Het voorkomen van etnisch profileren - al dan niet onbewust of incidenteel - is van cruciaal belang voor de legitimiteit van het optreden van de politie, het maatschappelijk vertrouwen van een ieder in de politie en effectief politieoptreden. Alhoewel er geen indicatie is dat er sprake is van een trend van etnisch profileren wordt het probleem niet ontkend.”

Ondanks de brede overeenstemming dat etnisch profileren moet ophouden, zijn er nog onvoldoende concrete maatregelen tegen etnisch profileren genomen, en is de praktijk op straat niet veranderd. Controle Alt Delete zet de werkzaamheden daarom voort.

Controle Alt Delete activiteiten

Events

Vanuit Controle Alt Delete organiseren we regelmatig events waarbij we de politie en jongeren de gelegenheid bieden om met elkaar in gesprek te gaan. Op deze evenementen is altijd veel muziek en poëzie. In 2016 vonden de volgende evenementen plaats:

- Tilburg (9 februari): jongeren en de politie met elkaar in gesprek.
- Amsterdam (3 maart): een avond over je rechten tijdens demonstraties.
- Breda (22 april): jongeren en de politie met elkaar in gesprek.
- Den Haag (27 juni): publiek college over geweldstoepassing door de politie.
- Apeldoorn (25 oktober): deelname Controle Alt Delete bij een debat op de politieacademie.
- Amsterdam (12 december): landelijk evenement in de Melkweg in Amsterdam.

Het evenement in de Melkweg werd goed bezocht (250 bezoekers), er was een openingsoptreden met Typhoon, Appa en vele anderen, en de inhoud was kritisch en constructief. Er was met name aandacht voor het verschil tussen een dadersignalement en een daderprofiel. Een dadersignalement is een omschrijving van een verdachte van een strafbaar feit. Een daderprofiel is een omschrijving van de ‘typische’ dader van een nog niet gepleegd strafbaar feit. Dit laatste werkt etnisch profileren in de hand, en onze visie is dat de politie moet afstappen van de huidige daderprofielen.

Academy X en app

In 2015 startte Academy X, een leerschool waar jongeren en experts samenkomen om kennis te vergaren, informatie te delen en zich samen in te zetten tegen etnisch profileren. Er deden 15 jongeren mee uit heel Nederland (o.a. Amsterdam, Rotterdam, Meppel, Arnhem en Breda).

Zij kregen maandelijks een workshop van iemand uit het netwerk van Controle Alt Delete, en leerden al doende netwerken, lobbyen, en campagne voeren. Uiteindelijk bedachten de jongeren om een crowdfundingcampagne te starten, om daarmee een app te financieren waarmee jongeren kunnen klagen over etnisch profileren.

In een campagne die drie maanden duurde, werd de benodigde € 25.000,- opgehaald, mede met steun van de politie Amsterdam. De campagne genereerde veel aandacht voor het onderwerp, met interviews en artikelen in de Volkskrant, NRC, Parool, Metro, Radio1, FunX, BNR, 3FM, Den Haag FM, AT5, Omroep West, de Nieuwe Maan (De Nieuwe Maan is een wekelijkse actuele talkshow van de NPO met een scherp oog voor ontwikkelingen in de multiculturele samenleving, gepresenteerd door Nadia Moussaid), Editie NL, Nieuwsuur en het NOS journaal. In totaal bereikten we *3,2 miljoen* mensen met onze campagne boodschap. De campagne viel samen met de media aandacht voor de controle van Typhoon.

In het laatste kwartaal van 2016 is de app gebouwd en eind december is de app gelanceerd. Via de app kan je klagen over etnisch profileren, informatie krijgen over je rechten, en informatie vinden over de klachtenprocedure. In 2017 verschijnt er een Controle Alt Delete jaarverslag over de app.

Beleidsverandering

In theorie moet elke politiecontrole verantwoord kunnen worden. Echter, vooral bij al die politiecontroles die niet leiden tot een boete of aanhouding blijft verantwoording veelal uit. Burgers krijgen vaak geen uitleg over de aanleiding en de wettelijke grondslag voor de controle. Ook hebben zij weinig middelen om (achteraf) een politiecontrole ter discussie te stellen. Het is (nog) niet gewoon dat politiecollega's elkaar aanspreken, leidinggevendenden vragen vaak niet om verantwoording en politiecontroles worden niet systematisch geadmistreerd.

Controle Alt Delete zet zich in voor beleidsveranderingen die bovenstaande moeten aanpakken, en werkt daarbij samen met o.a. Amnesty International Nederland en Kompas (een NGO die optreedt als belangenbehartiger voor burgerrechten, sociale rechtvaardigheid en gelijke kansen binnen Nederland). Samen lobbyen zij voor pilots met systematisch registreren van politiecontroles. In Den Haag luidde een motie bijna de val van de coalitie in, toen burgemeester Van Aartsen weigerde om een motie uit te voeren die opriep tot systematische monitoring.

In 2015 werd het concept BETER ontwikkeld. Volgens Controle Alt Delete moeten politiecontroles BETER zijn: Begrijpelijk, Eerlijk, Transparant, Effectief en Rechtmatig. Dit leidde er toe dat de politie Amsterdam – voortrekker in het nationale politiebeleid tegen etnisch profileren – een eigen code is gaan ontwikkelen. Naar verwachting in 2017 wordt deze gedragscode voor politiecontroles definitief gemaakt. Controle Alt Delete heeft hier in 2016 achter de schermen naar gekeken en regelmatig feedback op gegeven.

Rietwijker

De Rietwijker is een alternatief buurtcentrum in Amsterdam-Noord waar (opstartende) bedrijven, buurtbewoners, theater- en muziekgezelschappen en conferenties een ruimte vinden. Er is een theaterzaal en een centrale ruimte, de foyer, en alle ondernemers zitten daarom heen met hun eigen ruimte. De gemeenschappelijke output bestaat uit muziekopnames, films, debatten, theater, animaties en lekker eten.

In 2014 werd Blikopeners kwartiermaker in de Rietwijker, nadat het pand leeg kwam te staan. Begin 2015 trok Blikopeners buurtbewoner Wouter Schild aan. Hij kreeg een rol als zakelijk leider van de Rietwijker, met name de theaterzaal. Samen met vrijwilligers en andere buurtbewoners heeft Wouter Schild er voor gezorgd dat de Rietwijker in de buurt weer op de kaart kwam te staan.

In september 2015 kreeg de Rietwijker officieel de status 'broedplaats', onder de vlag van stichting Urban Resort. Zij zijn een creatieve partner die leegstaande panden transformeert tot broedplaatsen: goedkope atelierruimte voor kunstenaars en een pand met een maatschappelijke rol in de buurt.

Kort daarna kwam stichting Theaterstraat in de Rietwijker. Deze groep theatermakers, schrijvers en producenten namen zowel de theaterzaal als de zakelijke leiding van de Rietwijker over. Hiermee eindigde in 2016 het werk van Wouter Schild en de activiteiten van Blikopeners in de Rietwijker.

Bret

Op 27 april 2015 opende Bret op het Orlyplein in Amsterdam-West. Bret is een café restaurant met een groen hart. Het typerende rode gebouw is voor een groot gedeelte gebouwd met afval materiaal: oude zeecontainers, houten balken van een treinstation en afgedankte ramen en isolatiemateriaal.

Door te participeren in Bret BV, zorgt Blikopeners er voor dat er ook op andere manieren inkomsten gegenereerd worden. In een tijd waarin de overheid en woningcorporaties bezuinigen, is dat een verstandige zet. Bovendien, maatschappij-kritische projecten zoals Controle Alt Delete worden in het geheel niet gefinancierd door Nederlandse fondsen, de gemeenten en de ministeries. De taken van Blikopeners binnen Bret bestaan uit het initiëren van groene projecten die verschillende partijen in het gebied met elkaar verbinden. In 2016 werkte Blikopeners aan twee projecten binnen, en vanuit, Bret.

NS-wandeling

Er is er een nieuwe NS-wandeling uitgezet van Halfweg naar Sloterdijk, dwars door het bijzondere natuurgebied De Bretten. De wandeling is bedacht en uitgezet door Blikopeners en Landschap Noord-Holland, met financiële ondersteuning van de Gemeente Amsterdam.

De wandeling voert vanaf station Halfweg door een verrassend en verschillend landschap: over dijken, door het bos, langs plassen en zelfs even over de gesloopte fundamenten van gebouwen rond het Waterlooplein. Tijdens de wandeling waan je je soms ver van het stadse drukke leven, dan weer loop je langs de eerste spoorlijn van Nederland of ontdek je dat er ook in een

natuurgebied veel bewoners zijn: vogels, Schotse hooglanders en zelfs een enkeling die daar woont.

De wandeling is goed aangegeven middels bordjes en een beschrijving die gedownload kan worden op de website van de NS. De twee uur durende struintocht, die ook voor kinderen vanaf 10 jaar goed te doen is, eindigt bij restaurant Bret. De naam Bret verwijst, niet geheel toevallig, naar het natuurgebied en de herberg De Bretten die hier ooit stond.

Wildplukwandeling

Pinksterbloemen, look-zonder-look, jonge berenklauwscheuten, distels, vlierbloesem, brandnetels, bramenknoppen, duindoorn, om maar wat te noemen. Allemaal eetbaar. Allemaal lekker en goed vindbaar in Amsterdam-West. De wandeling wordt geleid door twee ervaren wildplukkers, en heeft café Bret op als begin- en eindpunt.

Elke wildplukwandeling duurt zo'n 4 uur en heeft z'n eigen karakter afhankelijk van het seizoen en persoonlijke interesses. De groep bestaat uit minimaal 12 en maximaal 25 personen en 2 begeleiders. Ieder wandeling wordt afgesloten in Bret met een drankje en wildplukhapjes gemaakt van eetbare planten.

De samenwerking tussen de dames van Wildplukwandelingen, Bret en Landschap Noord-Holland werd geïnitieerd door Blikopeners. De lokale krant Echo wijdde er een artikel aan, en de wildplukwandelingen werden onder de aandacht gebracht in Spoor (1,3 miljoen lezers).